

УЧН. № 441/27.03.2018

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Диана Димитрова, доктор
на дисертационен труд на тема:

**„СПЕЦИАЛИЗИРАНА SPA&WELLNESS СИСТЕМА В ЕСТЕТИЧНАТА
ДЕРМАТОЛОГИЯ ПРИ ЛУКСОЗНИЯ ТУРИЗЪМ”,**

представен от д-р Невенка Пановска
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,
професионално направление 7.5. Здравни грижи, докторска програма
„Wellness - промоция на здравето“
Научен ръководител: проф. д-р Иван Мазнев, доктор

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с решение на разширения
катедрен съвет на катедра „Спортна медицина”, състоял се на 21.06.2018 г.,
съгласно заповед No 1164/29.06.2018 г. на Ректора на НСА „В. Левски“ и въз
основа на представените от докторантката:

- дисертационен труд;
- автореферат;
- справка за приносите;
- публикации по темата на дисертационния труд;
- автобиография;
- заповеди за зачисляване и отчисляване от докторантура.

От представените материали се вижда, че процедурата, предвидена в
Наредбата за придобиване на ОНС „доктор“ в НСА е спазена.

1. Представяне на докторантката

Невенка Пановска е завършила медицина в България със степен „Магистър по
медицина“. Специализирала е клинична дерматология в Скопие, като
специалността ѝ е призната и в България. Осъществила е Европейска мобилност
и пренос на добри практики по естетична дерматология в Монте Карло и Сен

Тропе, Франция и практика по природна медицина „Nature medicine Swiss” в Люцерн и Цюрих – Швейцария. Преминала е редица допълнителни курсове за квалификация в естетичната дерматология.

Член е на Българското дерматологично дружество.

Владее английски, немски и френски език.

2. Актуалност на изследвания проблем

В дисертационния труд се разглеждат ефектите от приложението на някои използвани в естетичната дерматология SPA & Wellness практики за повлияване на свързани със стареенето промени в кожата, които се практикуват в луксозния туризъм.

В последните години се наблюдава нарастващ интерес към естетичните дерматологични процедури, което е свързано с повишаване на културата на хората към използване на средствата за удължаване на младостта и подобряване на външния вид; с технологичния и медицински напредък, който позволи навлизането на нови козметични средства и апарати за диагностика и лечение на козметичните дефекти; както и с агресивната реклама на козметични и медицински изделия, използвани в естетичната дерматология.

В същото време литературата, която се базира на научни доказателства, е твърде оскъдна, особено по отношение на широко практикуваните SPA & Wellness ритуали.

По тази причина смятам, че темата на настоящия труд може да се определи като интересна, актуална и с научно-приложна стойност.

3. Структурата на дисертационния труд

Представеният за рецензиране труд е в обем от общо 130 страници, които включват 100 страници основно тяло, 16 страници библиография и 14 страници приложения. Трудът е онагледен с 6 таблици и 42 графики. Литературната справка включва общо 202 заглавия, от които 17 на кирилица и 85 на латиница.

Дисертационният труд има традиционна структура на изложението, която се състои от увод; литературен обзор; цел, задачи и методи на изследването; резултати и анализ; изводи и препоръки.

4. Характеристика на съдържанието на дисертационния труд

Литературният обзор е в обем от 47 страници. В първата му глава терминологично се уточнени някои понятия и са разгледани съвременните концепции за SPA, Wellness, естетична дерматология и луксозен туризъм от гледна точка на тяхната социална значимост.

Във втората глава на обзора съществено място се отделя на анатомо-физиологичните характеристики на кожата и промените, които настъпват в нейните структури при стареене. Разгледани са още и някои от съвременните апаратурни методи за автоматизирана диагностика на естетичното състояние на кожата.

Третата част на обзора е посветена на SPA & Wellness практиките и ритуалите, като основно място е отделено на здравословния и естетичен ефект на топлинните и крио- процедури върху кожата.

Литературният обзор се базира на съвременни литературни източници и показва добрата осведоменост на докторантката, умението ѝ да систематизира научната литература и да прави критичен анализ.

Като логично заключение от обзора докторантката извежда своята работна хипотеза. Въз основа на нея тя си поставя за цел да оцени ефекта на научнообоснована методика за подмладяване на кожата и предотвратяване процесите на преждевременното ѝ остаряване на базата на приложени SPA & Wellness ритуали. Целта е формулирана ясно и точно и в рамките на планирания експеримент е изпълнима. За реализацията ѝ са формулирани 5 задачи на дисертационния труд. Имам известни резерви по отношение на първата задача, която включва анализиране на литературните източници по тематиката. Считаю, че анализът на съществуващата литература е по-скоро етап от реализацията на едно научно-изследователско проучване, който предхожда формулирането на научната хипотеза и не произтича от конкретната цел на изследването.

Останалите задачи отговарят на поставената цел, добре са дефинирани и са адекватни за реализиране на поставената цел.

Контингент и методика: Дисертантката е провела проучването си през периода 2010-2013 г. в Центъра за интензивна рехабилитация, физиотерапия, хиропрактика, козметика на лице и тяло „Джамбазовски“, хотел „Амбасадор“, Скопие, Р. Македония.

Контингентът на изследването включва 60 жени, разпределени по 20 в три възрастови групи: 35–44 г.; 45–54 г. и 55–65 г. Изследваните лица са участвали доброволно в проучването, като за целта са подписали информирано съгласие за това.

Преди и след експеримента е изследвано състоянието на кожата чрез апарат A-ONE Basic и са оценени следните параметри: еластичност на кожата, бръчки, влажност на кожата.

Експерименталната методика, приложена от дисертантката, включва термоапликация с парафанго върху кожата на тялото и криоапликация върху кожата на лицето.

Проведено е и анкетно проучване, целящо да изясни социо-демографските характеристики на участниците – възраст, всекидневни навици, начин на живот, отношение към грижата за здравето и красотата, степен на информираност за съществуващите процедури и ритуали за красота, както и да проучи мнението и удовлетвореността им от проведената процедура.

Направена е прецизна обработка на резултатите чрез широк набор от съвременни статистически критерии.

Резултати и анализ: Главата «Резултати и анализ» е структурирана в 2 раздела и е много добре онагледена.

В първата част на този раздел докторантката прави анализ на постигнатите промени в основните показатели, които са обект на изследване след приложения SPA&Wellness ритуал. Резултатите демонстрират подобрене в естетичната визия на кожата на участниците, което е най-добре изразено в най-младата възрастова група и с възрастта намалява. Докторантката е направила опит да даде обяснение за положителния ефект от термичните процедури като ги свържи

със съдовата реакция на кожата, повишаваща перфузията, която стимулира функцията на дермалните фибробласти, в резултат на което се увеличава синтеза на екстрацелуларни дермални протеини.

Във втората част задълбочено се анализират резултатите от анкетното проучване. Те показват от една страна удовлетвореност на участниците в нея от постигнатите резултати по отношение на естетичната им визия и повишаване на тяхното самочувствие и благосъстояние.

При оценката и интерпретацията на получените резултати дисертантката прави препратки към книгописа като демонстрира добри познания по проблема. Изложението е стегнато и лаконично, но и достатъчно изчерпателно по съдържание.

Извършената експериментална дейност по същество представлява изпълнение на поставените цел и задачи.

След обобщение на получените резултати, в главата „Изводи“ докторантката е формулирала 7 извода. Изводите с №№ 1, 2, 3, 5, 6, и 7 се явяват ясно и логично обобщение на резултатите и обективно отразяват изследователската работа. Извод № 4 има спекулативен характер и не е следствие от получените в дисертационния труд резултати.

5. Автореферат и публикации

Дисертантката е представила 3 публикации по темата на дисертационния труд. Броят на научните публикации отговаря на изискванията за придобиване на научната и образователна степен „доктор“. Авторефератът отразява много добре структурата и съдържанието на дисертационния труд и акцентира върху най-важните резултати от изследванията.

6. Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са основно с научно-приложна стойност. Осъществено е проучване в област, в която научните изследвания са оскъдни. Установен е ефектът от въздействието на авторска методика за приложение на термални процедури, целящи подобрене на естетичната визия на

кожата, в рамките на SPA & Wellness ритуал. Наред с това е направено проучване относно начина на живот, нагласите и познанията на участниците в проучването относно SPA & Wellness процедурите и здравословния начин на живот.

Дисертантката е формулирала 5 научни приноса на дисертационния труд. Съгласна съм и приемам първите 4 от тях.

7. Заключение

В представения за рецензиране дисертационен труд от д-р Невенка Пановска са реализирани успешно поставената цел и задачи. Проведеният експеримент и получените са лична заслуга на авторката и имат научно-практическа стойност. Дисертантката е демонстрирала добра научна осведоменост по темата и направлението на дисертационния труд. Направените в рецензията забележки не омаловажават стойността му.

Рецензираният труд на тема: „СПЕЦИАЛИЗИРАНА SPA&WELLNESS СИСТЕМА В ЕСТЕТИЧНАТА ДЕРМАТОЛОГИЯ ПРИ ЛУКСОЗНИЯ ТУРИЗЪМ“ отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Предвид гореизложеното давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационния труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на д-р Невенка Пановска образователната и научна степен „ДОКТОР“ в професионално направление **7.5. Здравни грижи, докторска програма „Wellness - промоция на здравето“**

27.08.2018 г
гр. София

Рецензент: чл. 2 ЗЗЛД
/проф. д-р Диана Димитрова, доктор/